

Władysław Seńko, *Piotr Wysz z Radolina (*ok. 1354-+1414) i jego dzieło „Speculum aureum”*, Instytut Tomistyczny Ojców Dominikanów w Warszawie, Warszawa 1996, s. 347.

Praca W. Seńki ukazała się jako 2. tom w serii *Studia „Przeglądu Tomistycznego”*, wydawanej pod redakcją Kazimierza Marciniaka OP. Bohaterem książki jest Piotr z Radolina zwany Wyszem (*ok. 1354-+1414), herbu Łaska, jedna z czołowych postaci życia umysłowego i politycznego Polski z przełomu XIV i XV wieku. Był on mistrzem wydziału *artium* uczelni praskiej, doktorem obojga praw Uniwersytetu Padewskiego, protonotariuszem Stolicy Apostolskiej, biskupem krakowskim i poznańskim, doradcą

królowej Jadwigi i bliskim współpracownikiem Władysława Jagiełły, współtwórcą odnowionego Uniwersytetu Krakowskiego i jego pierwszym kanclerzem, ambasadorem króla polskiego na obrady soboru w Pizie w 1409 roku. Piastując tyle ważnych urzędów, wywarł znaczący wpływ na dzieje Kościoła i państwa w ostatnim dziesięcioleciu XIV i pierwszych latach XV wieku.

W latach trzydziestych naszego stulecia Stanisław Kijak poświęcił tej postaci monografię, która, zdaniem W. Seńki, domagała się dziś istotnych korekt i uzupełnień. W międzyczasie pojawiły się bowiem nowe, nieznane dotąd źródła i opracowania pogłębiające wiedzę o tej epoce i postaci Piotra z Radolina. O ile dotychczas istniejące opracowania zajmowały się głównie życiem i działalnością Wysza, o tyle brak było udostępnienia jego działalności literackiej. Sygnowane imieniem Wysza Statuty synodalne były oficjalnym dokumentem kościelnym, którego autorem mogło być z powodzeniem powołane do tego celu kolegium redakcyjne.

W. Seńko podejmuje próbę wypełnienia tej istotnej luki w wiedzy o Piotrze z Radolina. Podane przez autora informacje na temat studiów Wysza nie pozwalają utożsamiać go z postacią bliżej nieznanego Piotra Polaka, działającego w Erfurcie w połowie XIV wieku. Po raz pierwszy zostaje opublikowane autentyczne dzieło Wysza: *Speculum aureum de titulis berneficiorum ecclesiasticorum*, poświęcone krytyce fiskalizmu kościelnego za pontyfikatu Bonifacego IX i wzywające do gruntownego odnowienia Kościoła - in capite et in membris. W. Seńko twierdzi, że to jedno z najbardziej rozpowszechnionych w bibliotekach europejskich dzieł: obecnie jest do dyspozycji trzydzieści jeden jego rękopisów, które autor skrupulatnie opisuje we wstępie do edycji, podając miejsce ich przechowywania. Zaginęło cztery rękopisy. Dotychczasowych wydań *Speculum* było 4. Można się również oprzeć na siedmiu przekazach pośrednich. Autor dokonuje analizy przekazów źródłowych, klasyfikując je w trzy grupy, a następnie kreśląc *stemma codicum*, mapę zależności poszczególnych wersji utworu pomiędzy sobą. Wstęp do edycji kończą refleksje poświęcone problemom czasu i miejsca powstania dzieła, jego autorstwa oraz znaczenia dla historii polskiej myśli politycznej. Na str. 73-169 zostaje zamieszczona wersja krytyczna dzieła Wysza. Ponad połowę książki wypełniają aneksy. Zamieszczone zostały w nich Formularz i inne dzieła przypisywane Wyszowi, a także mowy związane z jego osobą oraz dokumenty dotyczące życia i działalności Wysza. Książkę kończy wykaz skrótów bibliograficznych zastosowanych w kalendarium, wykaz skrótów i symboli, bibliografia, streszczenie w języku niemieckim, indeks cytatów biblijnych ze *Speculum aureum*, indeks cytatów prawniczych ze *Speculum aureum*, indeks osób ze *Speculum aureum*, a także indeks osób z Formularza.

Dzieło W. Seńki oraz współpracujących z nim osób zasługuje na najwyższą ocenę. Jest to edycja wzorcowa pod każdym względem. Sięgną po nią z całą pewnością osoby zainteresowane historią polskiej myśli kościelnej i politycznej. Instytut Tomistyczny Ojców Dominikanów w Warszawie, kontynuując swoje ambitne plany wydawnicze, wspierane z funduszy Komitetu Badań Naukowych, oddaje polskiej kulturze narodowej nieocenioną przysługę.

Ks. Ignacy Bokwa

Ks. Ignacy Bokwa - dr teol., adiunkt w Katedrze Teologii Dogmatycznej I, na Wydziale Teologicznym ATK w Warszawie.